

תורה שבעל פה

בית, חינוך ומשפחה – שאלון לעולים חדשים

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק ראשון – (16×4) – 64 נקודות
פרק שני
א: – (12×3) – 36 נקודות
פרק שלישי
סך הכול – 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: מילון עברי-לועזי / לועזי-עברי

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (64 נקודות)

ענה על ארבע מן השאלות 1-5 (לכל שאלה – 16 נקודות).

1. יצר ויצירה

א. בגמרא מסופר שבתחילת תקופת בית שני ניסו חכמים לבטל את יצר העריות.

(1) מה הייתה התוצאה של הניסיון לבטל את יצר העריות?

(2) מה אפשר ללמוד מכך על החשיבות של יצר העריות?

(6 נקודות)

ב. "ואהבת את ה' א-להיך בכל לבבך..." (דברים, ו', ה').

"בכל לבבך" – בשני יצריך, ביצר טוב וביצר רע" (ברכות, פרק ט', משנה ה').

הסבר כיצד אדם יכול לעבוד את ה' ביצר הרע שלו. (4 נקודות)

ג. "יהודה בן תימא אומר: הווי עז כנמר" (אבות, פרק ה', משנה כ').

מהו הקושי בדברים אלה, ומהי התשובה על קושי זה? (6 נקודות)

2. מתי להינשא?

א. במשנה נאמר: "בן שמונה עשרה לחופה" (אבות, פרק ה', משנה כ"א).

הסבר גורם אחד המשפיע על דחיית גיל הנישואין בימינו. (4 נקודות)

(1) ב. "הרהורי עבירה קשין מעבירה" (יומא, כט, ע"א).

כתוב טעם אחד לקביעה זו.

(2) הסבר כיצד "הרהורי עבירה" משפיעים על ההחלטה מתי להינשא.

(6 נקודות)

ג. הרב אליקים לבנון כתב משל על אילנות כדי להסביר מהו השלב המתאים לנישואין.

הסבר את המשל ואת הנמשל. (6 נקודות)

3. קידושין ונישואין

א. מעמד החופה נפתח בברכת האירוסין.

(1) ברכת האירוסין מורכבת משלושה חלקים. כתוב מהו הנושא של שניים מן החלקים.

(2) החתימה של ברכת האירוסין היא: "מקדש עמו ישראל על ידי חופה וקידושין".

הסבר מהי המשמעות של חתימה זו.

(7 נקודות)

ב. ציין שתי פעולות שהעדים צריכים לעשות במעמד הקידושין. (4 נקודות)

ג. מהו השלב במעמד החופה שבו נוהגים לקרוא את הכתובה, ומדוע נוהגים לקרוא את הכתובה בשלב זה?

(5 נקודות)

4. בניית הבית

א. (1) "לעולם יהא אדם זהיר בכבוד אשתו..." (בבא מציעא, נט, ע"א).

על פי המשך הגמרא, מהו הטעם לדברים אלה?

(2) "דריש רבי עקיבא: איש ואישה, זכו - שכינה ביניהן" (סוטה, יז, ע"א).

כתוב פירוש אחד למילה "זכו".

(8 נקודות)

ב. ציין שני סוגים של אלימות בין בני זוג מלבד אלימות פיזית, וכתוב דוגמה אחת לכל אחד מן הסוגים שצינת

(סך הכול – שתי דוגמאות). (8 נקודות)

5. חובות ביחסי הורים וילדים

א. (1) כתוב דוגמה אחת למצוות כיבוד אב ואם ודוגמה אחת למצוות מורא אב ואם.

(2) כתוב טעם אחד למצוות כיבוד אב ואם.

(7 נקודות)

ב. הרב חיים דוד הלוי כתב:

"עיקר חינוך הבנים אינו בדברים בלבד או בזה שירכוש להם לולב, טלית ותפילין" (קיצור שולחן ערוך, מקור חיים).

אם כן, מהו עיקר החינוך, לדעתו? (3 נקודות)

ג. הרבנים הראשיים התנגדו לשיטת חינוך מסוימת של הורים.

(1) מהי שיטת החינוך הזאת?

(2) מהי שיטת החינוך הנכונה על פי הרבנים הראשיים?

(6 נקודות)

עליך לענות על פרק שני או על פרק שלישי, לפי התכנים שלמדת.

פרק שני (36 נקודות)

אם למדת **פרקים א'–י"א מן החוברת**, ענה על שלוש מן השאלות 6–10 (לכל שאלה – 12 נקודות).

6. מחויבויות שבין איש לאשתו

- א. מהו הטעם לכתיבת הכתובה? (3 נקודות)
- ב. (1) מהו הסכום שנכתב בכתובה של בתולה, ומהו הסכום שנכתב בכתובה של אלמנה?
(2) מהי הסיבה להבדל בין הסכומים?
(7 נקודות)
- ג. כיצד נוהגים בתי הדין בימינו בנוגע לחלוקת הרכוש בין בני הזוג לאחר גירושין? (2 נקודות)

7. מצוות עונה

- א. מהי מצוות עונה, ומדוע היא נקראת כך? (6 נקודות)
- ב. מה הן שתי המטרות של מצוות עונה? (6 נקודות)

8. טומאה וטהרה

- א. "ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים" (ויקרא, ט"ו, כ"ה).
מהו הקושי בביטוי "ימים רבים", ומהי תשובת המדרש על קושי זה? (7 נקודות)
- ב. "הגבורה של הנער הצעיר עולה על גבורת אלכסנדר מוקדון ונפוליאון" (הרב יוסף דב הלוי סולובייצ'יק, חמש דרשות).
מהי הגבורה של "הנער הצעיר"? (5 נקודות)

9. כיסוי ראש

- א. בגמרא מסופר שקמחית הקפידה הקפדה מיוחדת בנוגע לכיסוי ראשה.
מה הייתה ההקפדה המיוחדת של קמחית, ומה היה שכרה של קמחית בעבור הקפדה זו לפי דבריה? (6 נקודות)
- ב. כיצד על אישה נשואה לנהוג בביתה בנוגע לכיסוי ראשה? בתשובתך התייחס לשני מצבים. (6 נקודות)

10. שאלות קצרות

- ענה בקצרה על שניים מן הסעיפים א–ג (לכל סעיף – 6 נקודות).
- א. כתוב מה בדק אליעזר עבד אברהם בנוגע לרבקה, והסבר מה לומדים מכך בנוגע לתהליך בחירת בן זוג.
- ב. תלמיד אחד כתב לרב יצחק הוטנר שקשה לו להתגבר על יצר הרע.
הרב יצחק הוטנר ענה לו כך: "דע לך שבזה הינך מתדמה [אתה דומה] אל הגדולים".
הסבר במה תלמיד זה דומה ל"גדולים".
- ג. כתוב את הפירוש המילולי של הביטוי "סוגה בשושנים", והסבר את ההקשר שלו לדיני ההרחקות שבין איש לאשתו.
המשך בעמוד 5/

עליך לענות על פרק שני או על פרק שלישי, לפי התכנים שלמדת.

פרק שלישי (36 נקודות)

אם למדת **פרקים א'–ו', י'–י"ד מן החוברת**, ענה על שלוש מן השאלות 11–15 (לכל שאלה – 12 נקודות).

11. מחויבויות שבין איש לאשתו

- א. מהו הטעם לכתיבת הכתובה? (3 נקודות)
- ב. (1) מהו הסכום שנכתב בכתובה של בתולה, ומהו הסכום שנכתב בכתובה של אלמנה?
(2) מהי הסיבה להבדל בין הסכומים?
(7 נקודות)
- ג. כיצד נוהגים בתי הדין בימינו בנוגע לחלוקת הרכוש בין בני הזוג לאחר גירושין? (2 נקודות)

12. התנהלותה של משפחה

- א. (1) "בן סורר ומורה לא היה ולא עתיד להיות" (סנהדרין, עא, ע"א) – הסבר מדוע.
(2) הרש"ר הירש למד מן המילים "איננו שומע בקול אביו ובקול אִמו" (דברים, כ"א, י"ח) שנדרשים כמה תנאים כדי שאדם ייחשב בן סורר ומורה. כתוב שניים מן התנאים.
(9 נקודות)
- ב. הסבר מהי החובה "לקבוע עיתים לתורה". (3 נקודות)

13. קרבה בין האיש לאישה

- א. מהי מצוות עונה, ומדוע היא נקראת כך? (6 נקודות)
- ב. מה הן שתי המטרות של מצוות עונה? (6 נקודות)

14. סוגה בשושנים – קרבה וריחוק בחיי הזוגיות

- א. "זאשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים" (ויקרא, ט"ו, כ"ה).
מהו הקושי בביטוי "ימים רבים", ומהי תשובת המדרש על קושי זה? (7 נקודות)
- ב. "הגבורה של הנער הצעיר עולה על גבורת אלכסנדר מוקדון ונפוליאון" (הרב יוסף דב הלוי סולובייצ'יק, חמש דרשות).
מהי הגבורה של "הנער הצעיר"? (5 נקודות)

15. שאלות קצרות

- ענה בקצרה על שניים מן הסעיפים א–ג (לכל סעיף – 6 נקודות).
- א. כתוב מה בדק אליעזר עבד אברהם בנוגע לרבקה, והסבר מה לומדים מכך בנוגע לתהליך בחירת בן זוג.
- ב. איש ואישה שאינם נשואים זה לזה רשאים להיות יחד באותו חדר אם נמצא איתם ילד בן חמש ומעלה.
הסבר מדוע.
- ג. כתוב את הפירוש המילולי של הביטוי "סוגה בשושנים", והסבר את ההקשר שלו לדיני ההרחקות שבין איש לאשתו.

בהצלחה!